

Týrání svěřené osoby

Týrání je zlé nakládání se svěřenou osobou, vyznačující se vyšším stupněm hrubosti a bezcitnosti a určitou trvalostí, které tato osoba pociťuje jako těžké příkoří; přitom trvalost je nutno posuzovat v závislosti na intenzitě zlého nakládání, nevyžaduje se, aby šlo o jednání soustavné. Nevyžaduje se ani, aby u svěřené osoby vznikly následky na zdraví, ale musí jít o jednání, které týraná osoba pro jeho hrubost a bezohlednost nebo bolestivost pociťuje jako těžké příkoří.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 6 Tdo 1103/2003, ze dne 3.10.2003)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v neveřejném zasedání o dovolání podaném nejvyšší státní zástupkyní v neprospěch obviněného M. P., proti usnesení Krajského soudu v Ostravě, pobočka v Olomouci, ze dne 22. 5. 2003, sp. zn. 2 To 347/2003, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu v Jeseníku pod sp. zn. 1 T 23/2003, tak, že podle § 265k odst. 1 tr. ř. se zrušují usnesení Krajského soudu v Ostravě, pobočka v Olomouci, ze dne 22. 5. 2003, sp. zn. 2 To 347/2003, a usnesení Okresního soudu v Jeseníku ze dne 13. 3. 2003, sp. zn. 1 T 23/2003. Současně podle § 265k odst. 2 tr. ř. se zrušují všechna další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu a podle § 265l odst. 1 tr. ř. se přikazuje Okresnímu soudu v Jeseníku, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění :

Usnesením Okresního soudu v Jeseníku ze dne 13. 3. 2003, sp. zn. 1 T 23/2003, bylo podle § 314 odst. 1 písm. a) tr. ř. za použití § 188 odst. 1 písm. c) tr. ř. a § 172 odst. 1 písm. b) tr. ř. zastaveno trestní stíhání obviněného M. P. pro skutek spočívající v tom, že přesně nezjištěného dne v měsíci lednu 2003 v trvalém bydlišti ve S., část P., okres J., dal svému synovi, nezletilému T. P., tak silný pohavek, až nezletilý upadl na truhlici a poranil se na noze, kdy lékařské ošetření s rodiči nevyhledal a dále následně dne 11. 2. 2003 kolem 14.30 hod. na téže místě bil téhož syna tak, že tohoto vícekrát fackoval po obličejí a poté klackem bil po končetinách, a to zejména horních, takovou intenzitou, že matka nezletilého přivolala Policii ČR a následně vyhledali lékařské ošetření, při kterém bylo konstatováno, že nezletilý utrpěl pohmoždění obou horních i dolních končetin a četné oděrky kůže, v čemž byl podaným návrhem na potrestání spatřován trestný čin týrání svěřené osoby podle § 215 odst. 1 tr. zák., neboť skutek není trestným činem a není důvod k postoupení věci.

Proti tomuto usnesení podal Okresní státní zástupce v Jeseníku stížnost, kterou Krajský soud v Ostravě, pobočka v Olomouci, projednal v neveřejném zasedání konaném dne 22. 5. 2003, sp. zn. 2 To 347/2003, a usnesením podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. ji zamítl.

Opis usnesení odvolacího soudu byl doručen obviněnému M. P. a Okresnímu státnímu zastupitelství v Jeseníku shodného dne 8. 7. 2003; obviněný obhájce neměl.

Dne 8. 8. 2003 došlo Okresnímu soudu v Jeseníku dovolání nejvyšší státní zástupkyně, která je podala v neprospěch obviněného proti citovanému usnesení Krajského soudu v Ostravě, pobočka v Olomouci, s odůvodněním, že vydáním tohoto usnesení byl naplněn dovolací důvod zakotvený v § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř., neboť jím bylo rozhodnuto o zamítnutí řádného opravného prostředku proti usnesení soudu prvního stupně uvedenému v ustanovení § 265a odst. 2 písm. c) tr. ř. a v řízení předcházejícím vydání dovoláním napadeného usnesení soudu druhého stupně bylo rozhodnuto o

zastavení trestního stíhání, aniž byly splněny podmínky pro takové rozhodnutí /§ 265b odst. 1 písm. f) tr. ř./ a rozhodnutí soudu prvního stupně spočívá na nesprávném právním posouzení skutku /§ 265b odst. 1 písm. g) tr. ř./.

V podrobnostech především uvedla, že rozhodnutí soudů neodpovídá dosavadním výsledkům trestního řízení, když bagatelizuje protiprávnost chování obviněného nelogickým závěrem o jeho adekvátnosti v rómské rodině, přičemž neshledává důvod pro posouzení předmětného jednání ani jako trestného činu, ani jako přestupku; takový závěr soudů obou stupňů je naprosto nepřijatelný a vymyká se nejen právnímu, nýbrž i obecně uznávanému vědomí společnosti. Dále nejvyšší státní zástupkyně namítla, že zjištěné skutkové okolnosti (charakter a intenzita útoku obviněného proti poškozenému, jakož i následek, který vznikl v příčinné souvislosti s tímto jednáním) naplňují zákonné znaky minimálně pokusu trestného činu ublížení na zdraví podle § 8 odst. 1 k § 221 odst. 1 tr. zák. (teoreticky nelze vyloučit ani naplnění zákonných znaků pokusu téhož trestného činu podle § 8 odst. 1 k § 222 odst. 1 tr. zák.). V daném případě tudíž došlo nejen k nepřijatelné bagatelizaci společenské nebezpečnosti jednání obviněného /§ 265b odst. 1 písm. f) tr. ř./, ale i k nesprávnému právnímu posouzení skutku /§ 265b odst. 1 písm. g) tr. ř./, čímž neměl soud prvního stupně splněny podmínky pro vydání rozhodnutí o zastavení trestního stíhání, a pokud soud druhého stupně za této situace zamítl řádný opravný prostředek, byl tak jeho postupem naplněn dovolací důvod specifikovaný v § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. Současně upozornila i na pochybení soudů obou stupňů spočívající v tom, že opatrovníkovi, který byl ustanoven nezletilému poškozenému usnesením státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Jeseníku ze dne 24. 2. 2003, sp. zn. Zk 12/2003, dosud nebyla doručena meritorní rozhodnutí v dané trestní věci, a neměl tak ani možnost realizovat za nezletilého poškozeného jeho práva v trestním řízení, zejména práva spojená s uspokojením jeho nároku na náhradu škody.

V závěru svého podání dovolatelka navrhla, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 za podmínky uvedené v § 265p odst. 1 tr. ř. zrušil usnesení Krajského soudu v Ostravě, pobočka v Olomouci, jakož i usnesení Okresního soudu v Jeseníku, a všechna další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a aby dále postupoval podle § 265l odst. 1 tr. ř. a přikázal Okresnímu soudu v Jeseníku, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Předsedkyně senátu soudu prvního stupně postupovala v souladu s § 265h odst. 2 tr. ř. a opis dovolání nejvyšší státní zástupkyně zaslala obviněnému k případnému vyjádření a vyslovení souhlasu s projednáním dovolání v neveřejném zasedání (obviněný jej obdržel dne 1. 9. 2003). Nejvyšší soud neměl ke dni svého rozhodnutí takové případné vyjádření k dispozici.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) nejprve zkoumal, zda v této trestní věci je dovolání přípustné, zda bylo podáno v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit, a zda je podala osoba oprávněná. Shledal přitom, že dovolání nejvyšší státní zástupkyně je přípustné podle § 265a odst. 1, 2 písm. h) tr. ř., neboť napadá rozhodnutí, jímž byl zamítnut řádný opravný prostředek proti usnesení o zastavení trestního stíhání /§ 265a odst. 2 písm. c) tr. ř./ Obdobně shledal, že dovolání bylo podáno osobou oprávněnou /§ 265d odst. 1 písm. a) tr. ř./, v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit /§ 265e odst. 1, 3 tr. ř./.

Po tomto zjištění se dále zabýval otázkou, zda podané dovolání je z namítaných dovolacích důvodů podle § 265b odst. 1 písm. f), g) a l) tr. ř. opodstatněné.

Důvodem dovolání podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. ve znění zákona č. [200/2002](#) Sb. je existence vady spočívající v tom, že bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. ř., aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí nebo byl v řízení mu

předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. a) až k) tr. ř. Uvedený dovolací důvod dopadá na ty případy, kdy došlo k zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku odvolacím soudem nebo nadřízeným orgánem bez věcného přezkoumání věci a procesní strana tak byla zbavena práva přístupu ke druhé instanci. Smyslem tohoto dovolacího důvodu tedy je umožnit oprávněné osobě, aby se domohla přezkoumání věci v řádném přezkumném řízení, které nebylo provedeno, ačkoliv procesní podmínky pro toto řízení byly splněny.

Pod pojmem procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí je přitom nutno chápat pouze zákonem stanovené procesní podmínky pro odmítnutí nebo zamítnutí odvolání nebo stížnosti, přičemž se jedná o rozhodnutí nadřízeného orgánu ve smyslu § 148 odst. 1 písm. a), b) tr. ř. u stížnosti nebo o rozhodnutí odvolacího soudu podle § 253 odst. 1 až 4 tr. ř. u odvolání, v obou případech bez věcného přezkoumání věci. Podle dikce písm. a) odst. 1 ustanovení § 148 nadřízený orgán zamítne stížnost, není-li přípustná, a ve smyslu písm. b) odst. 1 téhož ustanovení tehdy, byla-li podána opožděně, osobou neoprávněnou nebo osobou, která se jí výslovně vzdala nebo znovu podala stížnost, kterou již před tím výslovně vzala zpět.

Novelizovaný dovolací důvod lze tedy použít, pokud byl řádný opravný prostředek zamítnut z tzv. formálních důvodů podle § 148 odst. 1 písm. a), b) tr. ř. u stížnosti nebo podle § 253 odst. 1 tr. ř. u odvolání, přestože nebyly splněny procesní podmínky stanovené pro takové rozhodnutí, nebo pokud odvolání bylo odmítnuto pro nesplnění jeho obsahových náležitostí podle § 253 odst. 3 tr. ř., ačkoliv nebyly splněny podmínky vymezené ustanovením § 253 odst. 4 tr. ř. (oprávněná osoba nebyla náležitě poučena nebo jí nebyla poskytnuta pomoc při odstranění vad odvolání).

Z toho vyplývá, že pokud soud druhého stupně přezkoumával rozhodnutí uvedené v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. ř. /v daném případě usnesení o zastavení trestního stíhání zakotvené v § 265a odst. 2 písm. c) tr. ř./ na podkladě řádného opravného prostředku (v této věci stížnosti) věcně a vzhledem k tomu, že neshledal takový opravný prostředek důvodným, zamítl jej podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř., lze novelizovaný dovolací důvod uplatnit jen tehdy, je-li řízení předcházející napadenému rozhodnutí zatíženo vadami, které jsou ostatními dovolacími důvody uvedenými v ustanovení § 265b odst. 1 písm. a) až k) tr. ř. Dovolatel tedy musí tvrdit a náležitě odůvodnit své dovolání některou okolností dovolacího důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. a v návaznosti na tento obecný důvod i některým z důvodů uvedených v písm. a) až k), který musí být dán v řízení předcházejícím napadenému zamítavému rozhodnutí.

Nejvyšší státní zástupkyně v návaznosti na obecný dovolací důvod vymezený v § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. namítla jednak existenci konkrétního důvodu dovolání podle § 265b odst. 1 písm. f) tr. ř., jehož naplnění spatřovala v tom, že soud prvního stupně rozhodl o zastavení trestního stíhání obviněného M. P. z důvodu uvedeného v § 172 odst. 1 písm. b) tr. ř., aniž byly splněny podmínky pro takové rozhodnutí. Skutečnost, že nalézací soud neměl splněny podmínky pro vydání rozhodnutí o zastavení trestního stíhání, přitom dovozovala z nepřipustné bagatelizace společenské nebezpečnosti jednání obviněného a nesprávného právního posouzení skutku soudy obou stupňů; tyto tvrzené vady pak podřadila pod další konkrétní dovolací důvod zakotvený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., když současně uvedla, že rozhodující soudy ponechaly zcela bez povšimnutí, že zjištěné skutkové okolnosti naplňují zákonné znaky minimálně pokusu trestného činu ublížení na zdraví podle § 8 odst. 1 k § 221 odst. 1 tr. zák. (event. i znaky pokusu téhož trestného činu podle § 8 odst. 1 k § 222 odst. 1 tr. zák.).

Podle § 265b odst. 1 písm. f) tr. ř. je důvodem dovolání mimo jiné, že bylo rozhodnuto o zastavení trestního stíhání, aniž byly splněny podmínky pro takové rozhodnutí. Vzhledem k tomu, že nejvyšší státní zástupkyně takové nedostatky namítá, je zmíněný důvod dovolání dán. Ještě předtím, než se však Nejvyšší soud mohl zabývat otázkou, zda podané dovolání je z tohoto důvodu opodstatněné, musel posoudit, zda jednak dovolatelka uplatnila ve svém podání takové námítky, které lze

subsumovat pod druhý jí deklarovaný konkrétní dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., a dále, zda je podané dovolání z tohoto důvodu opodstatněné, tj. zda rozhodnutí soudu prvního stupně, které posléze shledal správným rovněž soud odvolací, spočívá na nesprávném právním posouzení skutku, a zda v dané věci došlo k nepřipustné bagatelizaci společenské nebezpečnosti jednání obviněného, jak mu nejvyšší státní zástupkyně vytýká.

Důvod dovolání uvedený v posledně citovaném zákonném ustanovení je relevantní v případě, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Důvodem dovolání proto nemůže být nesprávné skutkové zjištění, resp. vady ve skutkovém zjištění může dovolatel úspěšně namítat jen tehdy, jsou-li důsledkem nesprávného hmotně právního posouzení skutku.

Nejvyšší státní zástupkyně se prostřednictvím uvedeného dovolacího důvodu domáhala změny právní kvalifikace jednání obviněného, když nesouhlasila s rozhodnutím soudů obou stupňů, že předmětný skutek není trestným činem (a rovněž ani příslušným přestupkem), a uvedla, že jím byly naplněny zákonné znaky minimálně pokusu trestného činu ublížení na zdraví podle § 8 odst. 1 k § 221 odst. 1 tr. zák. (event. i znaky pokusu téhož trestného činu podle § 8 odst. 1 k § 222 odst. 1 tr. zák.). Taková výhrada směřuje do právního posouzení skutku, a naplňuje tudíž důvod dovolání zakotvený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

Po konstatování, že námitky dovolatelky naplňují důvody dovolání jimi vymezené, Nejvyšší soud podle § 265i odst. 3 tr. ř. přezkoumal zákonnost a odůvodněnost napadeného výroku usnesení odvolacího soudu, a to v rozsahu a z důvodů zmíněných v dovolání, jakož i řízení napadené části rozhodnutí předcházející. Po tomto přezkoumání Nejvyšší soud dospěl k závěru, že podané dovolání je opodstatněné, a to na podkladě těchto skutečností.

Podle § 120 odst. 3 tr. ř. výrok rozsudku, jímž se obviněný uznává vinným, musí přesně označovat trestný čin, jehož se výrok týká, a to nejen zákonným pojmenováním a uvedením příslušného zákonného ustanovení, nýbrž i uvedením místa, času a způsobu spáchání, popřípadě i uvedením jiných skutečností, jichž je třeba k tomu, aby skutek nemohl být zaměněn s jiným, jakož i uvedení všech zákonných znaků včetně těch, které odůvodňují určitou trestní sazbu. Ve skutkové větě výrokové části rozsudku tudíž musí být popsány všechny znaky skutkové podstaty daného trestného činu, a to slovním vyjádřením všech okolností, které v konkrétném případě vytváří znaky tohoto trestného činu. Popis skutku proto nemůže být libovolný, ale musí vyjadřovat všechny skutečnosti významné pro právní kvalifikaci.

O správné právní posouzení skutku se jedná tehdy, když popis skutku ve výroku rozsudku uvedený je v souladu s právní větou, obsahující formální zákonné znaky skutkové podstaty konkrétního trestného činu (a současně skutek dosahuje potřebný stupeň společenské nebezpečnosti). Naproti tomu o nesprávné právní posouzení se jedná v případě, že popis skutku vyjádřený ve skutkové větě výroku rozsudku bezezbytku neodpovídá formálním znakům použité skutkové podstaty trestného činu vyjádřeným v právní větě výroku. Z logiky věci plyne, že o nesprávné právní posouzení skutku by se jednalo též v případě, kdy sice skutková věta i právní věta výroku jsou v souladu, avšak skutek nedosahuje potřebného stupně společenské nebezpečnosti.

Uvedené skutečnosti bylo zapotřebí akcentovat ještě předtím než bude zaměřena pozornost na formální a materiální znaky trestného činu týrání svěřené osoby podle § 215 odst. 1 tr. zák. Skutek, pro nějž bylo trestní stíhání obviněného M. P. zastaveno, totiž spočíval v tom, že přesně nezjištěného dne v měsíci lednu 2003 v trvalém bydlišti ve S., část P., okres J., dal svému synovi, nezletilému T. P. tak silný pohlavek, až nezletilý upadl na truhlici a poranil se na noze, kdy lékařské ošetření s rodiči nevyhledal a dále následně dne 11. 2. 2003 kolem 14.30 hod. na témže místě bil téhož syna tak, že tohoto vícekrát fackoval po obličejích a poté klackem bil po končetinách, a to zejména horních, takovou

intenzitou, že matka nezletilého přivolala Policii ČR a následně vyhledali lékařské ošetření, při kterém bylo konstatováno, že nezletilý utrpěl pohmoždění obou horních i dolních končetin a četné oděrky kůže.

Soud prvního stupně závěr, že takové jednání nenaplnňuje znaky skutkové podstaty trestného činu týrání svěřené osoby podle § 215 odst. 1 tr. zák. a není důvod ani k postoupení věci, odůvodnil na str. 3 a 4 svého rozhodnutí následovně: ... je nepochybné, že skutek, pro který byl podán návrh na potrestání, se stal, je ovšem třeba mít za to, že se nemůže jednat o trestný čin týrání svěřené osoby podle § 215 trestního zákona. Pod pojmem „týrá osobu“ ... se rozumí zlé nakládání se svěřenou osobou, jímž pachatel se zřetelem k formě použitého násilí a jeho následkům projevuje hrubší stupeň necitelnosti a bezohlednosti; takové jednání se vyznačuje určitou trvalostí, popřípadě i soustavností ... musí jít o jednání, které svěřená osoba pro jeho hrubost, bezohlednost nebo bolestivost pociťuje jako těžké příkoří. Tyto znaky však jednání podezřelého, popsané ve skutkové větě návrhu na potrestání, nenaplnjuje. Výchovné metody podezřelého praktikované ve vztahu k poškozenému se sice mohou jevit jako poněkud nepřiměřené a také lze zohlednit, že výchovné metody spočívající v tělesných trestech podezřelý praktikoval častěji, nicméně vždy jim předcházela snaha o domluvu s poškozeným, která se však u poškozeného míjí účinkem. Nikdy však poškozenému těmito předchozími tělesnými tresty nezpůsobil žádné pohmožděny ani poranění ... Ani Městský úřad v J., oddělení sociálně-právní ochrany dětí, ... nemá poznatky o tom, že by nezletilé děti v rodině byly nadměrně či nepřiměřeně trestány. Toto jednání podezřelého se navíc pohybuje v rámci určitého souhrnu společenských, kulturních a mravních norem, které jsou v rodině dlouhodobě uznávány a které lze s přihlédnutím k sociální situaci i národnostním specifikům rodiny ještě hodnotit jako běžnému standardu se nevymykající ... jednání podezřelého nedosahuje takových ostrých forem a takové intenzity, které předpokládá ustanovení § 215 trestního zákona. Jednání obžalovaného (správně mělo být „obviněného“ – srov. § 314b odst. 1 tr. ř., § 160 odst. 1 tr. ř. a § 12 odst. 8 tr. ř.) z důvodů uvedených shora není možno posoudit ani jako v úvahu připadající přestupek na úseku práce a sociálních věcí podle § 28 odstavec 1 písmeno e) přestupkového zákona ani jako přestupek proti občanskému soužití podle § 49 odstavec 1 písmeno c) přestupkového zákona.

Rozhodnutí nalézacího soudu shledal zcela správným i soud odvolací, když zamítl stížnost Okresního státního zástupce v Jeseníku jako nedůvodnou a na str. 2 a 3 svého usnesení uvedl: ... rozhodnutí o zastavení trestního stíhání podezřelého M. P. se patřičně opírá o zákonné podmínky § 172 odst. 1 písm. b) tr. ř. V odůvodnění napadeného usnesení je přesvědčivě doloženo, z jakého důvodu okresní soud nespátřuje ve stíhaném jednání ... trestný čin ... Krajský soud se plně staví za učiněný závěr v napadeném usnesení v tom, že ve stíhaném skutku nemůže být spatřován trestný čin týrání svěřené osoby, neboť jednání podezřelého nedosahuje takových ostrých forem a takové intenzity, které předpokládá ust. § 215 tr. zák. Již z podaného návrhu na potrestání je patrné, že skutek se opírá o ... jednání podezřelého, v rámci kterého jeho nezletilý syn utrpěl poranění na noze, a dále na jednání podezřelého ze dne 11. 2. 2003, v rámci kterého měl svého syna fackovat, bít klackem po končetinách a již z těchto popsaných dvou jednání je zřejmé, že nemůže jít o trvalé počínání zvýšeným stupněm hrubosti a bezcitnosti, kdy se jednalo o týrání ve smyslu § 215 tr. zák. Pro učiněné rozhodnutí co do zastavení trestního stíhání je naplněna i nezbytná podmínka, a v tomto případě není důvod k postoupení věci příslušnému orgánu, jak je blíže rozvedeno a zdůvodněno v napadeném usnesení ... (Z důvodů již shora uvedených je jen třeba poznamenat, že i soud druhého stupně měl označovat M. P. jako obviněného.)

Nejvyšší soud správnosti takových úvah a na jejich základě učiněným právním závěrům nemohl bezvýtku přisvědčit.

Trestný čin týrání svěřené osoby podle § 215 odst. 1 tr. zák. spáchá ten, kdo týrá osobu, která je v jeho péči nebo výchově. Jedná se o trestný čin zařazený do hlavy šesté trestního zákona (trestné činy proti rodině a mládeži) a jeho objektem je zájem společnosti na ochraně osob, které vzhledem ke

svému věku nebo z jiných důvodů jsou v péči nebo výchově jiných osob. Základ péče a výchovy v daném případě spočívá v platné právní úpravě – nezletilý T. P. je v péči svých rodičů (obviněný M. P. je jeho otcem).

Týrání je zlé nakládání se svěřenou osobou, vyznačující se vyšším stupněm hrubosti a bezcitnosti a určitou trvalostí, které tato osoba pocituje jako těžké příkoří; přitom trvalost je nutno posuzovat v závislosti na intenzitě zlého nakládání, nevyžaduje se, aby šlo o jednání soustavné (srov. rozhodnutí č. [11/1984](#) Sb. rozh. tr.). Nevyžaduje se ani, aby u svěřené osoby vznikly následky na zdraví, ale musí jít o jednání, které týraná osoba pro jeho hrubost a bezohlednost nebo bolestivost pocituje jako těžké příkoří (srov. rozhodnutí č. 20/1984-I. Sb. rozh. tr.).

Nejvyšší považuje rovněž za potřebné zmínit, že při souběhu s trestným činem ublížení na zdraví podle § 221 odst. 1 tr. zák. může být tento trestný čin konzumován trestným činem týrání svěřené osoby podle § 215 tr. zák. (srov. rozhodnutí č. [18/1963](#) Sb. rozh. tr.). Pokud jednání pachatele má za následek ublížení na zdraví, jde zpravidla o vedlejší a méně významný následek hlavní trestné činnosti spočívající v týrání svěřené osoby; z tohoto důvodu posouzení skutku jako závažnějšího trestného činu podle § 215 tr. zák. zpravidla fakticky konzumuje jeho posouzení jako méně závažného trestného činu podle § 221 odst. 1 tr. zák. (či § 223 tr. zák.).

Konečně je nutno v souvislosti s předmětnou problematikou uvést, že korespondujícími přestupky jsou přestupky proti občanskému soužití podle § 49 odst. 1 písm. c) a event. na úseku práce a sociálních věcí podle § 28 odst. 1 písm. e) zákona č. [200/1990](#) Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších novel.

Na podkladě skutkových zjištění učiněných rozhodujícími soudy v dané věci a při aplikaci výše uvedených obecných zásad na posuzovaný případ dospěl Nejvyšší soud k závěru, že soudy obou stupňů nepochybily, jestliže skutek, jehož se obviněný M. P. dopustil, neposoudily jako trestný čin týrání svěřené osoby podle § 215 odst. 1 tr. zák. Jednání obviněného tak, jak bylo v dosavadním řízení zjištěno a popsáno ve skutkové větě návrhu na potrestání, skutečně nenaplnilo zákonné znaky skutkové podstaty tohoto trestného činu spočívající v týrání, a to z důvodů, na něž poukázaly soudy obou stupňů, ovšem s následující výjimkou. Jako zcela nepřiléhavou a také nepřijatelnou shledal Nejvyšší soud tu část odůvodnění rozhodnutí soudu prvního stupně (na něž plně odkázal i soud druhého stupně), v níž uvedl, že toto jednání podezřelého se navíc pohybuje v rámci určitého souhrnu společenských, kulturních a mravních norem, které jsou v rodině dlouhodobě uznávány a které lze s přihlédnutím k sociální situaci i národnostním specifikům rodiny ještě hodnotit jako běžnému standardu se nevymykající. Je třeba plně přisvědčit nejvyšší státní zástupkyni, že takový závěr soudů obou stupňů o adekvátnosti jednání obviněného v rómské rodině nemůže obstát; pokud by soudy přistoupily na úvahy v tomto smyslu, vydělily by podle národnosti ze zákonné úpravy určitý okruh pachatelů trestných činů, jež by byly v důsledku toho posuzovány odlišně, resp. v dané věci mírněji od ostatních, jinými slovy řečeno, tolerovaly by tak bez trestního postihu jednání, které, dopustil-li by se jej někdo jiný, by bylo kvalifikováno jako trestný čin. Takové rozlišování v subjektech trestných činů však trestní zákon nezná.

Třebaže nejvyšší státní zástupkyně se v podaném dovolání nedomáhala posouzení jednání obviněného jako trestného činu týrání svěřené osoby podle § 215 odst. 1 tr. zák., musel jí Nejvyšší soud přisvědčit v tom, že soudy obou stupňů zcela opomenuly zvážit v úvahu přicházející právní kvalifikaci předmětného skutku jako pokusu trestného činu ublížení na zdraví podle § 8 odst. 1 k § 221 odst. 1 tr. zák. Rozsah a charakter zranění poškozeného sice nesvědčí pro závěr, že u něho již došlo k „ublížení na zdraví“, nicméně použil-li obviněný k brachiálnímu útoku na končetiny nezletilého chlapce klacek a způsobil-li mu při tom zranění zadokumentované ve spise, měly soudy zvažovat, zda takové jednání bylo úmyslné a zda úmysl obviněného směřoval ke způsobení následku ublížení na zdraví (srov. rozhodnutí č. 22/1968-I. a č. [19/1963](#) Sb. rozh. tr.). Pokud by obviněný v takovém úmyslu jednal, pak i v případě, že k ublížení na zdraví u poškozeného nedošlo, by mohla

uvedená právní kvalifikace přicházet reálně v úvahu. Méně reálnou se naproti tomu jeví možnost právní kvalifikace podle § 8 odst. 1 k § 222 odst. 1 tr. zák., kterou sice nejvyšší státní zástupkyně v podaném dovolání rovněž zmínila, ale víceméně jen v teoretické rovině.

Ovšem i v případě, že oba soudy dospěly k závěru, že jednání obviněného nenaplnilo zákonné znaky trestného činu vydírání podle § 215 odst. 1 tr. zák., a že by ani nemohly učinit spolehlivý závěr o vině obviněného pokusem trestného činu ublížení na zdraví podle § 8 odst. 1 k § 221 odst. 1 tr. zák., měly se řádně zabývat tím, zda jej není možné posoudit jako odpovídající přestupek podle § 49 odst. 1 písm. c), event. podle § 28 odst. 1 písm. e) zákona č. [200/1990](#) Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších novel; způsob, jakým se s touto otázkou soudy vypořádaly, je totiž zcela nedostačující. Soud prvního stupně toliko uvedl, že ... jednání obžalovaného z důvodů uvedených shora není možno posoudit ani jako v úvahu přicházející přestupek na úseku práce a sociálních věcí podle § 28 odstavec 1 písmeno e) přestupkového zákona ani jako přestupek proti občanskému soužití podle § 49 odstavec 1 písmeno c) přestupkového zákona ... Zmíněné důvody uvedené shora se však vztahují k hodnocení předmětného skutku z hlediska naplnění znaku „týrání“, tj. formální stránky trestného činu podle § 215 odst. 1 tr. zák. Soud druhého stupně pak pouze odkázal na odůvodnění rozhodnutí nalézacího soudu, přičemž i v jeho rozhodnutí absentují příslušné úvahy o možnosti použití shora naznačené právní kvalifikace. Pokud současně konstatoval, že ... pro učiněné rozhodnutí co do zastavení trestního stíhání je naplněna i nezbytná podmínka, a v tomto případě není důvod k postoupení věci příslušnému orgánu, jak je blíže rozvedeno a zdůvodněno v napadeném usnesení ..., pak blíže nevysvětlil, co „nezbytnou podmínkou“ míní, a především zcela přehlédl, že v odůvodnění zmíněného usnesení v tomto směru není uvedeno vůbec nic.

Takovou argumentaci podle názoru Nejvyššího soudu nelze akceptovat. Je třeba, aby již soud nalézací (a event. i soud druhého stupně) blíže a konkrétně zdůvodnil, na základě jakých skutečností dospěl k závěru, že skutek, jehož se obviněný dopustil, nelze posoudit ani jako odpovídající přestupek proti občanskému soužití podle § 49 odst. 1 písm. c), event. jako přestupek na úseku práce a sociálních věcí podle § 28 odst. 1 písm. e) zákona č. [200/1990](#) Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších novel, resp. z jakého důvodu nebylo na místě věc postoupit příslušnému orgánu. V této souvislosti je třeba zmínit významnou skutečnost, že k projednávanému skutku mělo dojít v měsíci lednu 2003, takže v současné době nepřichází v úvahu aplikace § 20 citovaného zákona o zániku odpovědnosti za přestupek.

Nejvyšší soud vzhledem ke všem těmto skutečnostem dospěl k závěru, že usnesení Krajského soudu v Ostravě, pobočka v Olomouci, a usnesení Okresního soudu v Jeseníku spočívají na nesprávném právním posouzení skutku, jak mu oprávněně vytýká dovolání nejvyšší státní zástupkyně na podkladě dovolacího důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. V návaznosti na uvedený závěr pak Nejvyšší soud musel konstatovat, že opodstatněným je i dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. f) tr. ř., jenž dovolatelka ve svém mimořádném opravném prostředku rovněž uplatnila, neboť za této situace bylo Okresním soudem v Jeseníku rozhodnuto o zastavení trestního stíhání obviněného M. P., aniž byly splněny podmínky pro takové rozhodnutí. Jestliže pak Krajský soud v Ostravě, pobočka v Olomouci, usnesením podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítl stížnost okresního státního zástupce proti předmětnému usnesení o zastavení trestního stíhání, učinil tak, přestože v řízení mu předcházejícím byly dány citované důvody dovolání; opodstatněným je tudíž i dovolací důvod vymezený v § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř.

Nejvyšší soud proto podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil usnesení Krajského soudu v Ostravě, pobočka v Olomouci, ze dne 22. 5. 2003, sp. zn. 2 To 347/2003, a usnesení Okresního soudu v Jeseníku ze dne 13. 3. 2003, sp. zn. 1 T 23/2003. Současně podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil také další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal Okresnímu soudu v Jeseníku, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Po zrušení uvedených rozhodnutí se trestní věc obviněného M. P. vrací do stadia řízení před soudem prvního stupně. Povinností nalézacího soudu bude, aby ze všech hledisek, na něž v tomto rozhodnutí Nejvyšší soud upozornil, opětovně znovu posoudil skutek, pro který je obviněný stíhán (přitom musí dbát ustanovení § 265s odst. 1 tr. ř.). Dovolací soud přitom ponechává na úvaze soudu prvního stupně, zda adekvátní právní závěry bude moci odpovědně učinit, aniž by ve věci prováděl dokazování, nebo až po provedeném dokazování.

V závěru podaného dovolání nejvyšší státní zástupkyně poukázala i na procesní pochybení soudů obou stupňů (nedoručení meritorních rozhodnutí opatrovníkovi nezletilého poškozeného). Takovou námitku, jakkoliv opodstatněnou, by za relevantní dovolací důvod nebylo možno považovat. Pokud však Nejvyšší soud podanému dovolání ze shora rozvedených důvodů vyhověl a po zrušení rozhodnutí soudů obou stupňů věc vrátil okresnímu soudu, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl, považuje za potřebné upozornit na nutnost respektovat všechna příslušná ustanovení trestního řádu ve vztahu k poškozenému, jemuž byl v předmětném řízení ustanoven k výkonu jeho práv opatrovník. Ze spisového materiálu totiž skutečně nelze zjistit, zda mu byly doručeny opisy rozhodnutí soudů obou stupňů, resp. ve spise chybějí tzv. doručeny či dodejky takovou skutečnost potvrzující. Podle ustanovení § 172 odst. 3 tr. ř. totiž může obviněný, a je-li znám, též poškozený, podat stížnost, jež má odkladný účinek, proti usnesení podle odstavců 1 a 2 téhož ustanovení, tj. mimo jiné také proti usnesení o zastavení trestního stíhání z důvodu podle § 172 odst. 1 písm. b) tr. ř. Vytknutá pochybení je proto třeba napravit a do budoucna se jich vyvarovat.

V souladu s ustanovením § 265r odst. 1 písm. b) tr. ř. Nejvyšší soud učinil toto rozhodnutí v neveřejném zasedání, neboť vady napadeného rozhodnutí vytknuté dovoláním a zjištěné Nejvyšším soudem nebylo možno odstranit v řízení o dovolání ve veřejném zasedání.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vyhoštění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [„Tvrzení proti tvrzení“ \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ochranné opatření](#)